

VSU

VSU MAISEMA-ARKKITEHDIT OY

SAAREN KANSANPUISTO, KEHITTÄMISSUUNNITELMA

3.11.2021

Sisällys

Sijainti ja johdanto 3–5

Kansanpuiston paikallistekijät 6

Maiseman kokemuksellinen tilarakenne, kulkuväylät ja rakennetut aiheet 7

Virkistyspaikat 8

Luonnontila 9

Alueen käyttökapasiteetti 10

Kansanpuiston metsäluonnon kehittämissuunnitelma 11

Metsäluonnon kehittämissuunnitelma kartalla 12

Metsäluonnon tavoitetila 13–15

Luonnonhoidon yleisohjeet 16–17

Kansanpuiston virkistyskäytön kohdennetut kehittämissuunnitelmat 18

Virkistyskäytön kohdealueet kartalla 19

Kohde 1: Männikön hiekkaranta, kansanpuistoon saapuminen ja välinevesiurheilun ranta 20

Kohde 2: Saaren maisemapuisto ja leiriytyminen 21

Kohde 3: Rantatie, hyppytornin ranta, retkiniemi ja kesäteatteri 22

Kohde 4: Laavun ranta, nuotiopaikat ja majoittuminen 23

Kohde 5: Tukkiuoman poukamat, salainen uimalahti, harjun näköalapaikka ja kuntoiluranta 24

Jatkotoimenpiteet 25

Johdanto

Saaren kansanpuisto on luonnonkaunis, yleinen virkistysalue Tammelan kunnassa. Alun perin alue on kuulunut Saaren kartanon maihin, jonka omistaja perusti siitä kansanpuiston vuonna 1932. Sen tarkoituksena oli tarjota paikkakuntalaisille mahdollisuus virkistykseen ja luonnon tarkkailuun. Puistossa alettiin järjestää vuotuisia maakuntajuhlia, joista myöhemmin muodostuivat juhannusjuhlat. Vuonna 1980 kansanpuisto siirtyi Tammelan kunnan ja Forsan kaupungin omistukseen. Osayleiskaavassa alue on jaettu pääportilta uimarannalle ulottuvaksi ulkoilu- ja retkeilyalueeksi ja loppu osa on määritelty kaavassa luonnonsuojelualueeksi, jossa on sallittu virkistystoiminta ja retkeily olemassa olevia reittejä hyödyntäen. Puiston tarkoitus on edelleen toimia ympärivuotisesti yleisenä, mutta ensisijaisesti omistajakuntien asukkaiden lähivirkistysalueena sekä tarjota mahdollisuutta luontokokemuksiin. Suuri juhannusjuhlaperinne on ollut hiipumaan päin, mutta retkeily- ja ulkoilukäytössä alue on ottanut paikkansa osana Etelä-Suomen luonnonsuojelualueiden ja retkeilyreitistöjen verkostoa. Saaren kansanpuiston käyttöaste on ollut selvässä nousussa. Tämä on käynnistänyt tarpeen arvioida uudelleen alueen luonto- ja virkistysarvoja, kuntoa ja hoitoa.

Saaren kansanpuisto sijaitsee suurella harjualueella, useiden järvien välisessä nivelessä, missä korkeuserot ja monenlaiset luontotyypit vaihtelevat sekä vuorottelevat. Suurin osa alueesta on Natura 2000-suojelualuetta ja nivoutuu osaksi suurempaa suojelualueitten kokonaisuutta (Naturakoodi FI0344003), Harjijensuojeluohjelmaa sekä Mustiala-Porras-Kaukolanharju maisemakokonaisuutta. Lisäksi Saaren kartano ja kansanpuisto kuuluvat valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin (RKY) Suomessa. Kokonaisuudessaan Saaren kansanpuisto kuuluu valtakunnallisesti arvokaiden maisema-alueiden joukkoon.

Tässä työssä tarkastellaan yleistasoisesti Saaren kansanpuiston luontoalueita ja virkistystarjontaa. Niiden nykytilaan keskitytään ensimmäisessä osassa Kansanpuiston paikallistekijät (s. 6-10), jossa on myös arvioitu alueen käyttökapasiteettia (s. 10).

Toisessa osuudessa Kansanpuiston metsäluonnon kehityssuunnitelma (s. 11-17) on edellisen osion pohjalta otettu kantaa metsien tavoitetilään ja sen mukaiseen kehityssuuntaan (s. 12-15) sekä työstetty tätä havainnollistava, koko alueen metsäluonnon kehittämistä koskeva kartta (s.12). Lisäksi on koottu yleisohjeet, jotka tukevat tavoitetilään etenemistä (s. 16-17) ja suositukset tarpeellisista lisäsuunnitelmien teettämisestä (Jatkotoimenpiteet s. 25).

Kolmannessa osuudessa Kansanpuiston virkistyskäytön kohdennetut kehityssuunnitelmat (s. 18-24) koko alueelta on poimittu viisi rajausta, joissa virkistyskäyttö ja sen lähi-luonto on nostettu erityistarkasteluun sekä kehittämisen kohteeksi.

Forssan kaupunki ja Tammelan kunta ovat tilanneet kehityssuunnitelman VSU maisema-arkkitehdeiltä alkukesästä 2021. Työ on aloitettu juhannuksen tienoilla ja se valmistui syksyllä 2021. Työtä ovat ohjanneet Forssan kaupungin ympäristöpäällikkö Niina Salminen, Forssan kaupunginarkkitehti Sirkka Köykkä ja Tammelan kaavoittaja Miika Tuki.

Kansanpuiston paikallistekijät

Tässä osiossa tarkastellaan Saaren kansanpuiston nykytilaa (2021) kokonaisvaltaisesti. Tarkasteltavia aiheita ovat luontoympäristön tilalliset vaihtelut, maastonmuodot ja korkeuserot, alueen arvokkaat maisemalliset solmukohdat ja tärkeimmät näkymäpaikat, rakennuksien ja kulkuväylien verkostot, tunnistetut hierarkkiset pisteet, virkistyspaikkojen esiintyminen alueella ja luonnontilaa koskevat yleishuomiot. Kerätyn tiedon pohjalta on koottu yleisiä huomioita alueen käyttökapasiteetista. Paikallistekijöiden tarkastelu luo pohjan kehityssuunnitelmille seuraavissa osioissa.

Maiseman kokemuksellinen tilarakenne, kulkuväylät ja rakennetut aiheet 7

Virkistyspaikat 8

Luonnontila 9

Alueen käyttökapasiteetti 10

Maiseman kokemuksellinen tilarakenne, kulkuväylät ja rakennetut aiheet

Tällä kartalla tarkastellaan Saaren kansanpuiston maiseman tilarakennetta siten, kuin se vierailijoille näyttäytyy. Kartalta löytyvät myös nykyinen (2021) kulkuverkosto ja rakennetut kohteet.

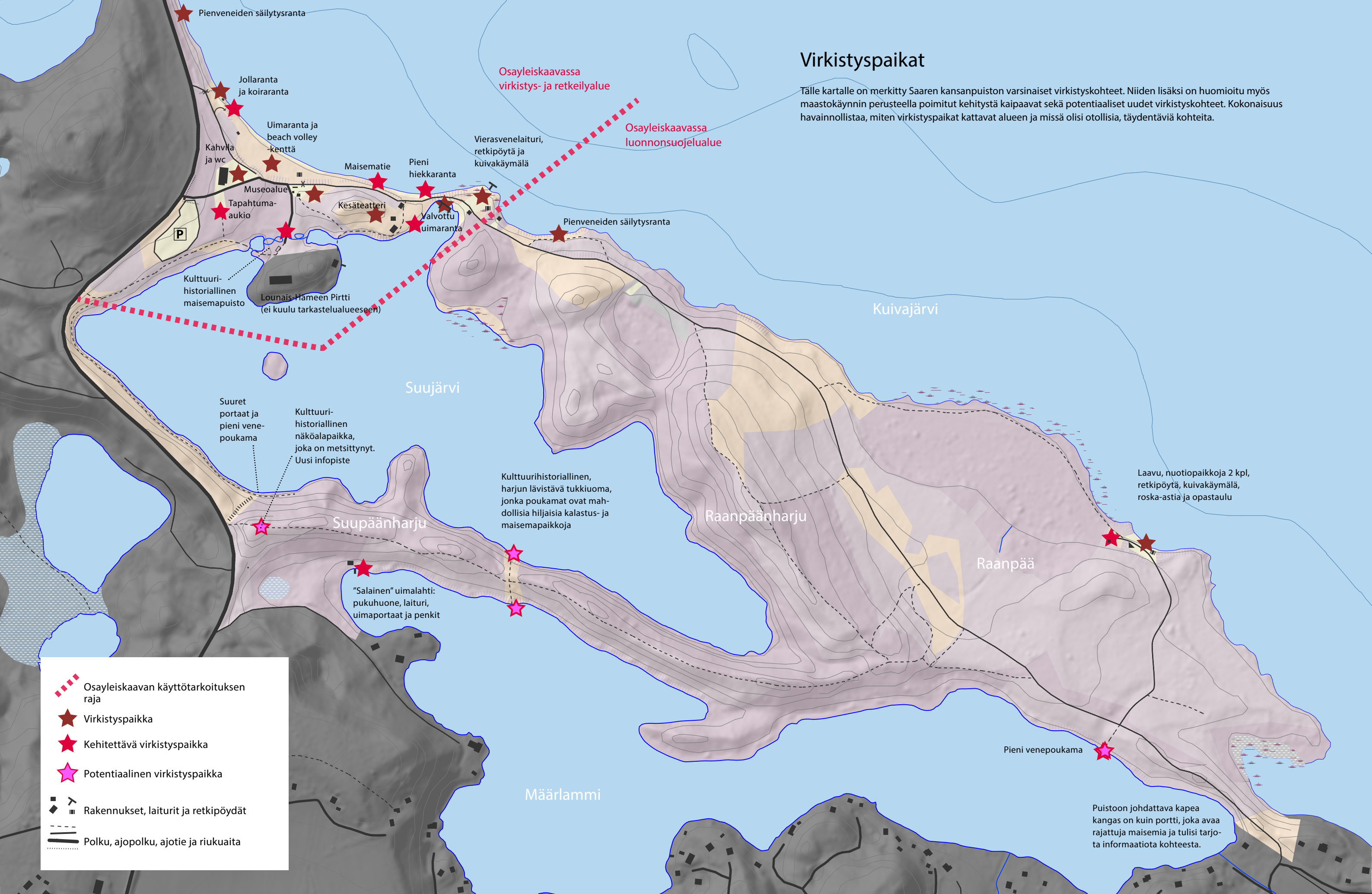
Alueelta on tunnistettu luonnossa kulkijoiden kannalta merkittäviä kokemuksellisia tilakokonaisuuksia. Sen lisäksi alue on määritelty neljän erilaisen maiseman tilarakenteen mukaan: Sulkeutuneet maisematilat tarkoittavat puuston, pensaston ja ruohokerroksien muodostamaa tiivistä metsäluontoa, missä on hämärää ja näkymät ovat luonnostaan umpeutuneita. Puolisulkeutuneet maisematilat tarkoittavat hieman väljempää metsää ja metsäistä luontoa, missä vallitseva kasvillisuus sallii vähäisen, mutta katkonaisen näkymien muodostumisen. Puoliavoin maisematila tarkoittaa avarampaa ja valoisampaa metsää, kuten mahdollista varttunutta talousmetsää ja muuta luontoympäristöä, missä näkymiä syntyy jonkin verran puiden runkojen lomitse, pensaikkojen välitse tai latvuksien alla. Avoin maisematila tarkoittaa aukeaa, valoisaa tilaa, missä näkymät ovat esteettömiä.

Kartalle on merkitty myös alueen maisemalliset solmukohdat. Niissä kohtaavat ja tiivistyvät erilaiset luontotekijöiden kokonaisuuksissa tapahtuvat pienipiirteiset poikkeamat ja kohokohdat, jotka suuressa mittakaavassa erottuvat muusta ympäristöstä. Niiden lisäksi kartalta löytyvät tärkeimmät näköavaukset.

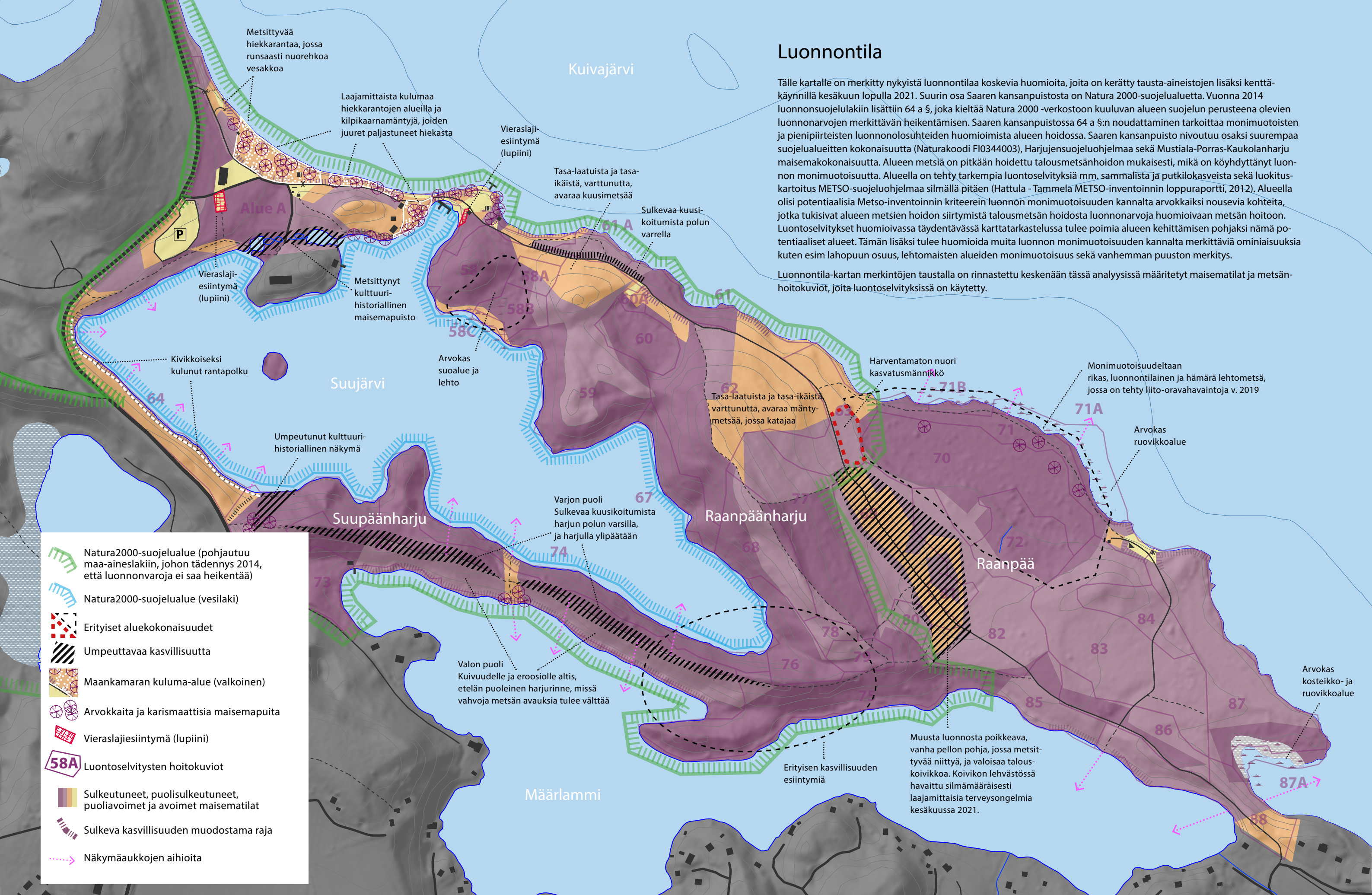

Virkistyspaikat

Tälle kartalle on merkitty Saaren kansanpuiston varsinaiset virkistyskohteet. Niiden lisäksi on huomioitu myös maastokäynnin perusteella poimitut kehitystä kaipaavat sekä potentiaaliset uudet virkistyskohteet. Kokonaisuus havainnollistaa, miten virkistyspaikat kattavat alueen ja missä olisi otollisia, täydentäviä kohteita.

- Osayleiskaavan käyttötarkoituksen raja
- Virkistyspaikka
- Kehitettävä virkistyspaikka
- Potentiaalinen virkistyspaikka
- Rakennukset, laiturit ja retkipöydät
- Polku, ajopolku, ajotie ja riukuaita

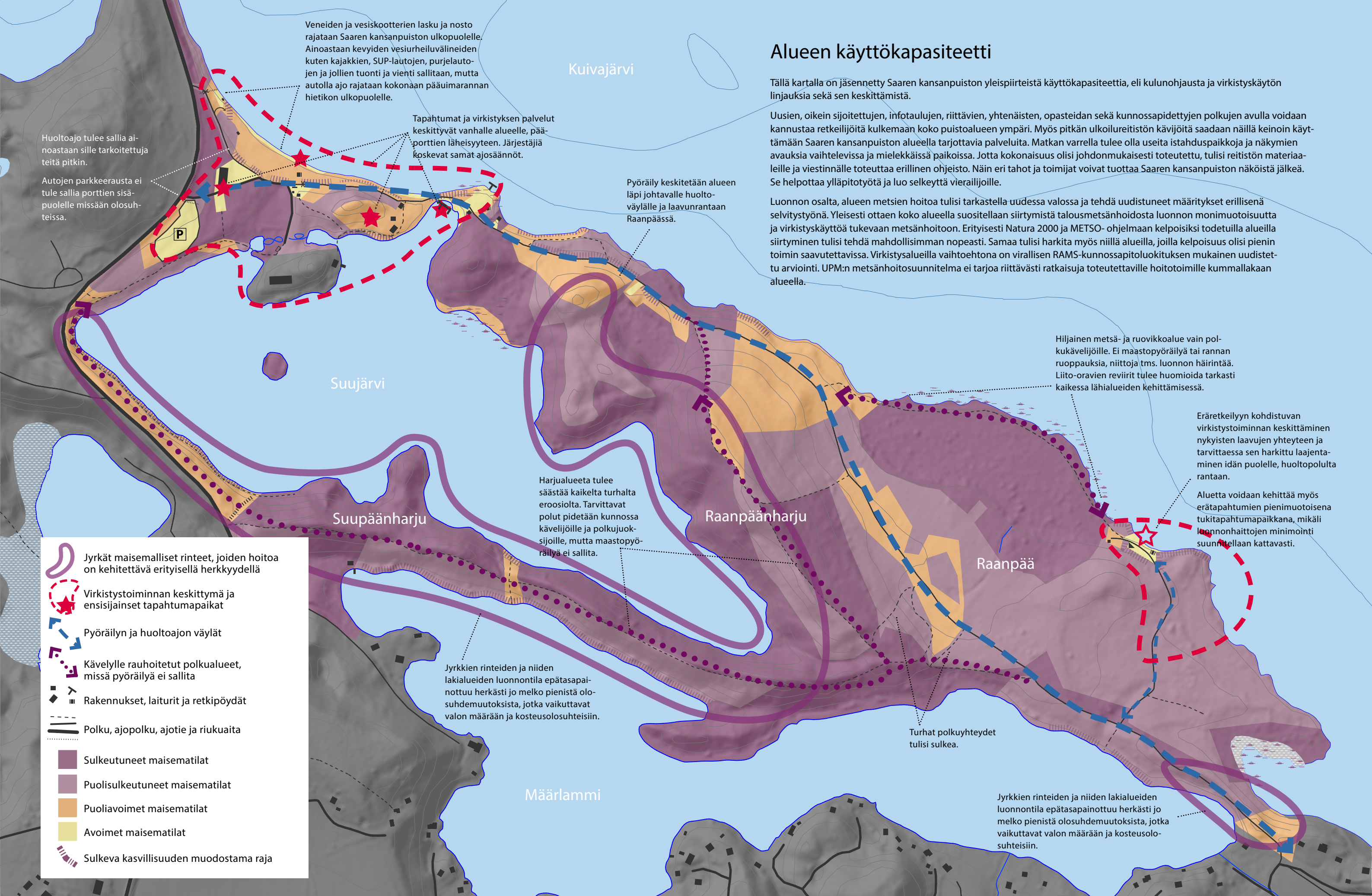

Luonnontila

Tälle kartalle on merkitty nykyistä luonnontilaa koskevia huomioita, joita on kerätty tausta-aineistojen lisäksi kenttä-käynnillä kesäkuun lopulla 2021. Suurin osa Saaren kansanpuistosta on Natura 2000-suojelualuetta. Vuonna 2014 luonnonsuojelulakiin lisättiin 64 a §, joka kieltää Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevien luonnonarvojen merkittävän heikentämisen. Saaren kansanpuistossa 64 a §:n noudattaminen tarkoittaa monimuotoisten ja pienipiirteisten luonnonolosuhteiden huomioimista alueen hoidossa. Saaren kansanpuisto nivoutuu osaksi suurempaa suojelualueitten kokonaisuutta (Naturakoodi FI0344003), Harjunsuojeluohjelmaa sekä Mustiala-Porras-Kaukolanharju maisemakokonaisuutta. Alueen metsiä on pitkään hoidettu talousmetsänhoidon mukaisesti, mikä on köyhdyttänyt luonnon monimuotoisuutta. Alueella on tehty tarkempia luontoselvityksiä mm. sammalista ja putkilokasveista sekä luokitus-kartoitus METSO-suojeluohjelmaa silmällä pitäen (Hattula - Tammela METSO-inventoinnin loppuraportti, 2012). Alueella olisi potentiaalisia Metso-inventoinnin kriteerein luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiksi nousevia kohteita, jotka tukisivat alueen metsien hoidon siirtymistä talousmetsän hoidosta luonnonarvoja huomioivaan metsän hoitoon. Luontoselvitykset huomioivassa täydentävässä karttatarkastelussa tulee poimia alueen kehittämisen pohjaksi nämä po-tentiaaliset alueet. Tämän lisäksi tulee huomioida muita luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä ominaisuuksia kuten esim lahoppuun osuus, lehtomaisten alueiden monimuotoisuus sekä vanhemman puuston merkitys.

Luonnontila-kartan merkintöjen taustalla on rinnastettu keskenään tässä analyysissä määritetyt maisematilat ja metsän-hoitokuviot, joita luontoselvityksissä on käytetty.

- Natura2000-suojelualue (pohjautuu maa-aineslakiin, johon tädennys 2014, että luonnonvaroja ei saa heikentää)
- Natura2000-suojelualue (vesilaki)
- Erityiset aluekokonaisuudet
- Umpeuttavaa kasvillisuutta
- Maankamaran kuluma-alue (valkoinen)
- Arvokkaita ja karismaattisia maisemapuita
- Vieraslajiesiintymä (lupiini)
- 58A Luontoselvitysten hoitokuviot
- Sulkeutuneet, puolisolkeutuneet, puoliavoimet ja avoimet maisematilat
- Sulkeva kasvillisuuden muodostama raja
- Näkymäaukkojen aihioita

Alueen käyttökapasiteetti

Tällä kartalla on jäsennetty Saaren kansanpuiston yleispiirteistä käyttökapasiteettiä, eli kulunohjausta ja virkistyskäytön linjauksia sekä sen keskittämistä.

Uusien, oikein sijoitettujen, infotaulujen, riittävien, yhtenäisten, opasteiden sekä kunnossapidettyjen polkujen avulla voidaan kannustaa retkeilijöitä kulkemaan koko puistoalueen ympäri. Myös pitkän ulkoilureitistön kävijöitä saadaan näillä keinoin käyttämään Saaren kansanpuiston alueella tarjottavia palveluita. Matkan varrella tulee olla useita istahduspaikkoja ja näkymien avauksia vaihtelevissa ja mielekkäissä paikoissa. Jotta kokonaisuus olisi johdonmukaisesti toteutettu, tulisi reitistön materiaaleille ja viestinnälle toteuttaa erillinen ohjeisto. Näin eri tahot ja toimijat voivat tuottaa Saaren kansanpuiston näköistä jälkeä. Se helpottaa ylläpitotyötä ja luo selkeyttä vierailijoille.

Luonnon osalta, alueen metsien hoitoa tulisi tarkastella uudessa valossa ja tehdä uudistuneet määräykset erillisenä selvitystyönä. Yleisesti ottaen koko alueella suositellaan siirtymistä talousmetsänhoidosta luonnon monimuotoisuutta ja virkistyskäyttöä tukevaan metsänhoitoon. Erityisesti Natura 2000 ja METSO- ohjelmaan kelpoisiksi todetuilla alueilla siirtyminen tulisi tehdä mahdollisimman nopeasti. Samaa tulisi harkita myös niillä alueilla, joilla kelpoisuus olisi pienin toimin saavutettavissa. Virkistysalueilla vaihtoehtona on virallisen RAMS-kunnossapitoluokituksen mukainen uudistettu arviointi. UPM:n metsänhoitosuunnitelma ei tarjoa riittävästi ratkaisuja toteutettaville hoitotoimille kummallakaan alueella.

Hiljainen metsä- ja ruovikkoalue vain polkukävelijöille. Ei maastopyöräilyä tai rannan ruoppauksia, niittoja tms. luonnon häirintää. Liito-oravien reviirit tulee huomioida tarkasti kaikessa lähialueiden kehittämisessä.

Eräretkeilyyn kohdistuvan virkistystoiminnan keskittäminen nykyisten laavujen yhteyteen ja tarvittaessa sen harkittu laajentaminen idän puolelle, huoltopolulta rantaan.

Aluetta voidaan kehittää myös erätapahtumien pienimuotoisena tukitapahtumapaikkana, mikäli luonnonhaittojen minimointi suunnitellaan kattavasti.

Turhat polkuyhteydet tulisi sulkea.

Jyrkkien rinteiden ja niiden lakialueiden luonnontila epätasapainottuu herkästi jo melko pienistä olosuhdemuutoksista, jotka vaikuttavat valon määrään ja kosteusolosuhteisiin.

Kansanpuiston metsäluonnon kehityssuunnitelma

Saaren kansanpuisto on osa suurempaa, monien pienvesistöjen ja mikroilmastojen laikuttamaa harjualuetta. Samoista syistä se on osa laajamittaisempaa Natura 2000 -suojelualueiden kokonaisuutta ja Harjunsuojeluohjelmaa. Sen metsistä on annettu hyvät luokitusarviot METSO-ohjelmaa silmällä pitäen. Kaikki osatekijät viittaavat poikkeukselliseen luonnon arvoalueeseen, pitkään jatkunut talousmetsänhoito on köyhdyttänyt kansanpuiston luontokokemuksesta monin paikoin monotonisen ja yllätyksettömän. Melko kevyin toimenpitein voidaan kehitystä edesauttaa kohti rikkaampaa ja jännittävämpää luontokokemusta.

Metsäluonnon kehittämissuunnitelma kartalla 12

Metsäluonnon tavoitetilä 13–15

Luonnonhoidon yleisohjeet 16–17

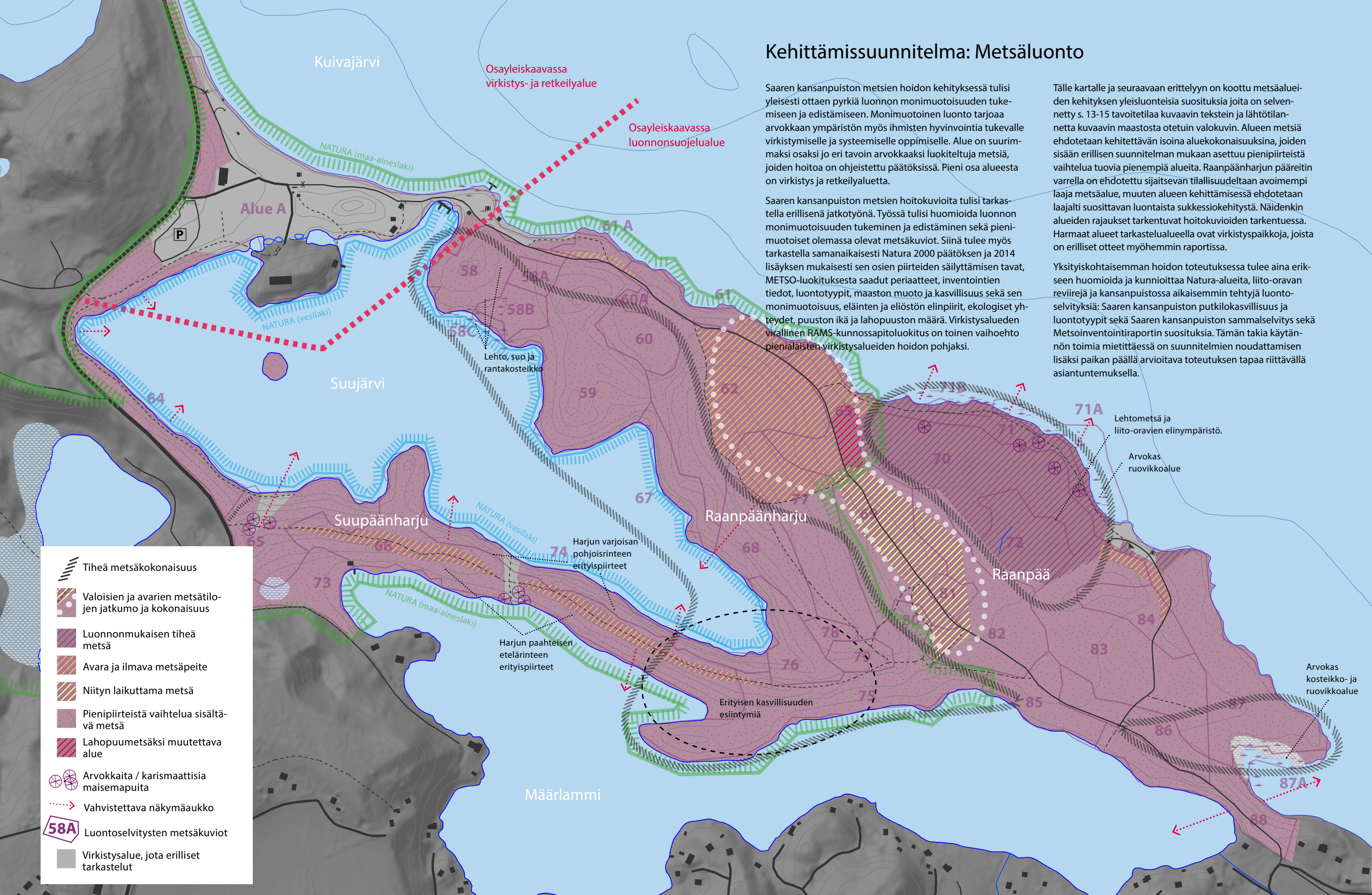
Kehittämissuunnitelma: Metsäluonto

Saaren kansanpuiston metsien hoidon kehityksessä tulisi yleisesti ottaen pyrkiä luonnon monimuotoisuuden tukemiseen ja edistämiseen. Monimuotoinen luonto tarjoaa arvokkaan ympäristön myös ihmisten hyvinvointia tukevalle virkistymiselle ja systemiselle oppimiselle. Alue on suurimaksi osaksi jo eri tavoin arvokkaaksi luokiteltuja metsiä, joiden hoitoa on ohjeistettu päätöksissä. Pieni osa alueesta on virkistys ja retkeilyaluetta.

Saaren kansanpuiston metsien hoitokuvioita tulisi tarkastella erillisenä jatkotyönä. Työssä tulisi huomioida luonnon monimuotoisuuden tukeminen ja edistäminen sekä pieni-muotoiset olemassa olevat metsäkuviot. Siinä tulee myös tarkastella samanaikaisesti Natura 2000 päätöksen ja 2014 lisäyksen mukaisesti sen osien piirteiden säilyttämisen tavat, METSO-luokituksesta saadut periaatteet, inventointien tiedot, luontotyytit, maaston muoto ja kasvillisuus sekä sen monimuotoisuus, eläinten ja eliöstön elinpiirit, ekologiset yhteydet, puuston ikä ja lahoppuuston määrä. Virkistysalueiden virallinen RAMS-kunnossapitoluokitus on toinen vaihtoehto pienialaisten virkistysalueiden hoidon pohjaksi.

Tälle kartalle ja seuraavaan erittelyyn on koottu metsäalueiden kehityksen yleisluonteisia suosituksia joita on selvennetty s. 13-15 tavoitetilaa kuvaavin tekstein ja lähtötilannetta kuvaavin maastosta otetuin valokuvin. Alueen metsiä ehdotetaan kehitettävän isoina aluekokonaisuuksina, joiden sisään erillisen suunnitelman mukaan asettuu pienipiirteistä vaihtelua tuovia pienempiä alueita. Raanpäänharjun pääreitit varrella on ehdotettu sijaitsevan tilallisuudeltaan avoimempi laaja metsäalue, muuten alueen kehittämisessä ehdotetaan laajalti suosittavan luontaista sukkessiokehitystä. Näidenkin alueiden rajaukset tarkentuvat hoitokuvioiden tarkentuessa. Harmaat alueet tarkastelualueella ovat virkistyspaikkoja, joista on erilliset otteet myöhemmin raportissa.

Yksityiskohtaisemman hoidon toteutuksessa tulee aina erikseen huomioida ja kunnioittaa Natura-alueita, liito-oravan reviirejä ja kansanpuistossa aikaisemmin tehtyjä luontonselvityksiä: Saaren kansanpuiston putkilokasvillisuus ja luontotyytit sekä Saaren kansanpuiston sammalselvitys sekä Metsoinventointiraportin suosituksia. Tämän takia käytännön toimia mietittäessä on suunnitelmien noudattamisen lisäksi paikan päällä arvioitava toteutuksen tapaa riittävällä asiantuntemuksella.

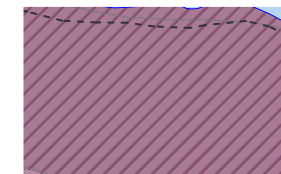

- Tiheä metsäkokonaisuus
- Valoisien ja avarien metsätilojen jatkumo ja kokonaisuus
- Luonnonmukaisen tiheä metsä
- Avara ja ilmava metsäpeite
- Niityn laikuttama metsä
- Pienipiirteistä vaihtelua sisältävä metsä
- Lahopuumetsäksi muutettava alue
- Arvokkaita / karismaattisia maisemapuita
- Vahvistettava näkymäaukko
- Luontoselvitysten metsäkuviot
- Virkistysalue, jota erilliset tarkastelut

Metsäluonnon tavoitetilä

Metsäkuviot voivat muodostaa tilallisuuden ja tunnelman puolesta yhtenäisiä kokonaisuuksia, vaikka ne muutoin olisivat keskenään hyvinkin erilaisia. Laho- ja kolopuun kehittyminen mahdollistetaan kaikilla alueilla.

1. Tiheä metsäkokonaisuus

Tiheiden metsien alue tarkoittaa suurempaa kokonaisuutta, missä puusto ja pensaikko muodostaa tiheikköjä erityisesti kesäaikaan kun puissa on lehdet ja valo-olosuhteet ovat tämän johdosta varjoiset. Tiheiköt ja suojaisat sopukat tarjoavat myös eliöstölle paljon piilopaikkoja.

2. Luonnonmukaisen tiheä metsä

Luonnonmukaisen tiheä metsä tarkoittaa mahdollisimman luonnonmukaisesti kehittyvää, rehevää kasvavaa metsää. Puut saavat kasvaa rauhassa elinkaarensa päähän ja seassa on paljon lahoppuuta. Kun metsään muodostuu valoaukkoja kaatuneen puun johdosta, kasvillisuuden annetaan kehittyä itseksensä alueelle luontaista sukkessiota seuraten. Ihmisten kulku näillä alueilla rauhoitetaan, eikä virkistyskeskittymiä sijoiteta tänne. Tarvittaessa kuusettamista voidaan ehkäistä erikseen määritellyillä alueilla kohteen luontotyyppiin ylläpitämiseksi. Liito-oravat otetaan hoitotoimissa huomioon.

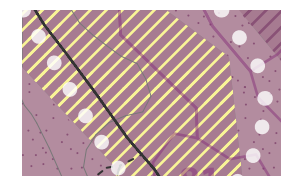
3. ja 4. Avara ja ilmava metsä

Avara ja ilmava metsä tarkoittaa, että metsän sisällä avautuu näkymiä, metsän vaikutelma on varttunut ja enimmäkseen rauhallisen ilmava. Silti myös tällaisen metsän tulisi olla ainakin osittain monilajinen, moni-ikäinen ja rytmiltään vaihteleva. Tämä tarkoittaa, että metsää hoidetaan poistamalla harkitusti yksittäisiä puita, jättäen tilaa metsää uudistaville taimille. Etenkin sulkevia kuusikkoryhmiä tai muita hallitsevan yhtenäisiä pensaikkoja ja tiheitä vesakkoja karsitaan, mutta niitäkin harkiten. Metsänhoidon tulisi olla hienovaraista ja jatkuvaa, jotta äkillisiä suuria muutoksia vältetään. Metsämaisemassa pyritään rauhalliseen rytmiin, luonnolliseen uudistumiseen ja jatkuvaan kasvuun.

5. ja 6. Aukea ja valoisa metsä

Aukea ja valoisa metsä tarkoittaa harvan metsän, metsäaukioiden (kunten metsäniityt) ja tienvarsiniittyjen muodostamaa eläväistä metsätilojen sarjaa. Maisema ei ole kauttaaltaan selvärajainen, vaan sitä laikuttavat pensaikkojen ja puiden muodostamat saarekkeet ja aukeiden reunamilla puusto vaihtelee tiiviimmäksi metsäksi niin, että näkymiä muodostuu runkojen lomitse myös tiiviimmän metsän sisään. Niityt niitetään vuosittain reitin vierustalla ja muualla niittyalueella 3-5 vuoden välein. Näin mm. kuusettuminen sekä ahkerasti leviävät lehtipuiden vesat pidetään kurissa. Aukeilla alueilla niin kutsuttuihin maisemapuihin kiinnitetään huomiota ja lahoppuun kehittyminen mahdollistetaan kuten muuallakin. Pienehköjä pajukoita ja muita pensaikkoja tulee myös säilyttää laikkumaisesti. Metsäniityt monipuolistavat alueen lajikirjoa ja tilallisuutta.

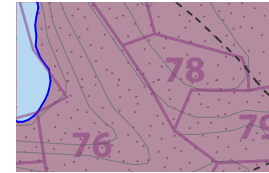
Olemassa olevien ja mahdollisten uusien niittyjen tarve ja kehitysmahdollisuudet tulee arvioida erillisenä työnä käyttäen hyväksi vuonna 2016 laadittua Saaren kansanpuiston putkilokasvillisuus ja luontotyyppi -selvitystä.

7.

8.

7. ja 8. Monipuolisesti kehittynyt metsä

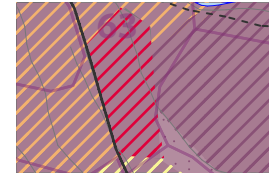
Monipuolisesti kehittyvällä metsällä tarkoitetaan, että metsä saa kehittyä rauhassa sukkessiokehityksensä mukaan ja tätä kehitystä tuetaan mahdollisimman paljon suhteutettuna virkistyskäyttöön ja muihin mahdollisiin reunaehtoihin kuten suojeluohjelmiin tai taloustavoitteisiin. Monipuolisesti kehittynyt metsä on monilajinen sekä puu-, pensas- että ruohokerroksissa, se on moni-ikäinen, siellä on valoisampia ja varjoisampia laikkuja ja tiheämpiä sekä avarampia osuuksia. Tällainen metsä vaikuttaa luonnolliselta sekametsältä, vaikka siihen saattaisikin kohdistua monenlaisia hoitotoimenpiteitä. Liiallista kuu-
settamista ehkäistään tarvittaessa erikseen määritellyillä alueilla.

9.

10.

9. ja 10. Myrskytuhometsä ja lahopuu

Lahopuu on tärkeä osa metsäluonnon monimuotoisuuden lisääjänä. Lahopuu on arvokasta sekä pystyssä seisovina pötkelöinä, maassa makaavina runkoina kuten veteen ja suomaahan uppoavina tukkeinakin. Lahopuun muodostumista tuetaan sekä edistetään kaikissa muodoissaan kauttaaltaan kansanpuiston metsissä (lue ohje sivulla 17). Alueet, joissa tarvitaan luontaista harvennusta tai tila-avauksia, ovat otollisia kohteita muuttaa lahopuumetsäksi. Sitä myöten entinen talousmetsä voidaan pikkuhiljaa muuttaa moni-ikäiseksi ja monilajiseksi luonnon sekametsäksi. Pääreitin varrella sijaitessaan lahopuumetsäalueella tulee olemaan myös informaatioarvo.

11.

12.

11. ja 12. Kiinnostavat yksityiskohdat ja karismaattiset maisemapuut ja elementit

Silloin tällöin metsässä erottuu ympäröivästä luonnosta poikkeavia yksityiskohtia kuten huomiota herättävän muotoisia, suuria ja/tai erityisen kauniita puita. Näitä kutsutaan maisemapuiksi ja niitä tulee kohdella arvokkaasti. Myös muu maamerkki kuten siirtolohkare, kivi-
röykkiö tai jyrkkä rinne ansaitsee usein samankaltaisen aseman kuin maisemapuu. Nämä maamerkit säilytetään ja tarvittaessa paljastetaan hienovaraisesti niiden luonnetta korostaen niin, että ne erottuvat entistäkin paremmin ja ovat ohikulkijoiden ilona, metsäkokemuksen rikastuttajina tai paikan osoittajina. Ympäröivää puustoa ja pensaikkoa voidaan tarkan suunnitelman mukaan harventaa jotta kohde selkeentyy. Avaustoimenpiteitten tulee tähdätä aina luonnolliseen lopputulokseen. Toimenpiteessä huomioidaan luontoarvot, ks. s. 16.

13.

14.

13. ja 14. Sulkeva kuusettuminen

13. Nuoria kuusikoita, jotka sulkevat järvi- ja harjumaisemia tai muodostavat muureja kulkuväylien varsille tulee karsia. Kuusi on arvokas sekametsän muodostaja, mutta uusia, yhtenäisiä, tiheitä kuusikoita ei tarvitsisi muodostua.

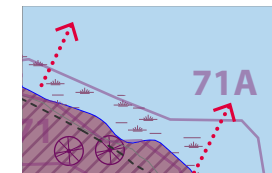
14. Edellisetä poikkeuksena ovat vakiintuneet vanhat kuusikot, joiden luonto on riippuvainen puustosta. Tällöin vaalitaan metsän jatkumoa. Nuoremmista kuusikoissa on syytä tehdä harkittuja kevennyksiä, niin että muutkin puut pääsevät kasvattamaan mittaansa. Kuusien kaadoissa on syytä huomioida kirjanpajariski tarpeen mukaan.

15.

16.

15. ja 16. Pienipiirteisten näkymäpaikkojen aihiot ja niiden vahvistaminen

Virkistysalueena Saaren kansanpuisto tarjoaa kulkejoilleen upean monipuolisen kattauksen vaihtelevia korkeuseroja, kiinnostavia maastonmuotoja ja kauniita vesistöjä. On tärkeää, että suuren metsän siimeksestä avautuu silloin tällöin rajattuja näkymiä, joiden kautta kulkijat pääsevät nauttimaan näistä upeista suurmaisemista. Näkymiä ei tarvitse olla matkan varrella yhtenäisen tai tasaisin välimatkoin, vaan niiden tulisi olla yllätyksiä. Metsäluonnossa on jo olemassa monin paikoin näkymäpaikkojen aihiota, joista osaa voidaan vahvistaa karsimalla oksistoa, vesakkoa ja tarpeen tullen myös pensaita ja puitakin. Avauksia toteutettaessa on syytä myös muistaa, että maisemien äärelle halutaan usein jäädä istahtamaan ja ehkä myös eväitä syömään, eli penkkien, roska-astoiden ja opastetaulujen sijoitusta kannattaa myös harkita. Täysin neitseellisten näkymäpaikkojen avusta vältetään, ellei virkistyskäyttö tai paikan erikoisuus sitä todella edellytä. Näkymäpaikan tulee aina pyrkiä luonnolliseen harmoniaan ympäristönsä kanssa, ja se tulee toteuttaa harkitun ammattimaisesti (lue ohje s. 17).

17.

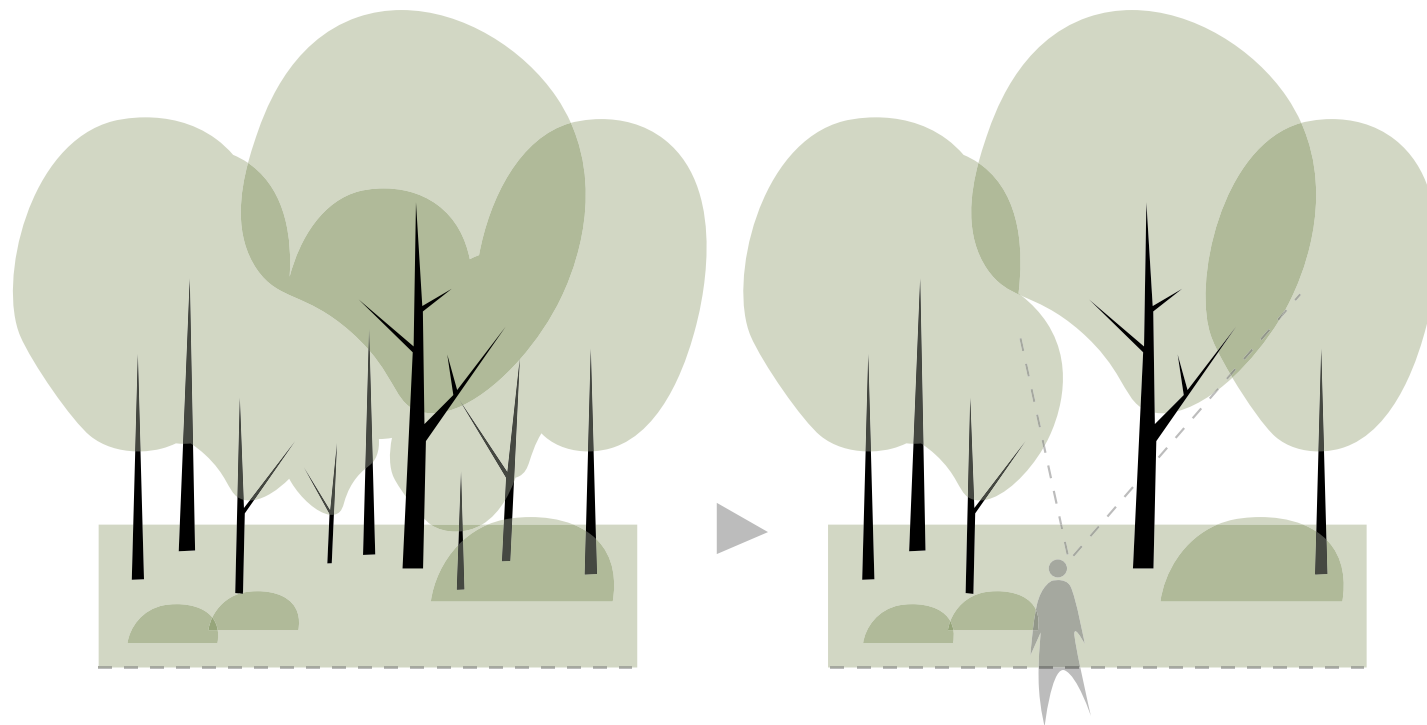

18.

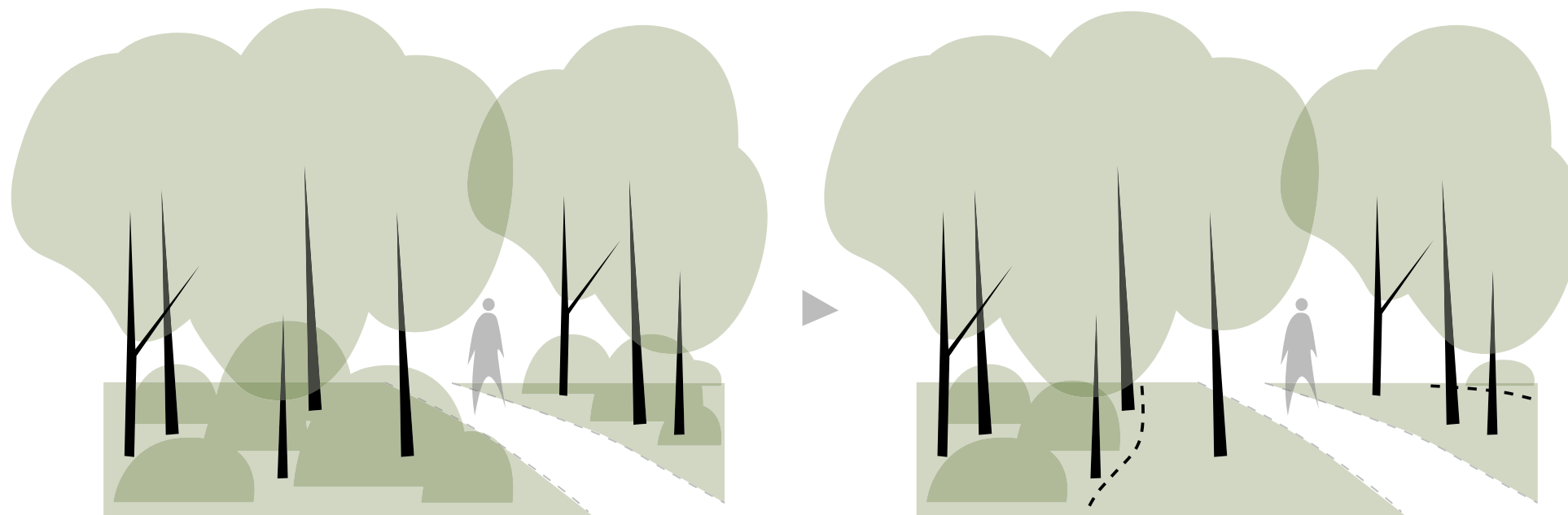
17. ja 18. Rantavesien luonto (koko alue)

Suujärvi on Natura 2000-alue, joka on suojeltu vesiläkiin nojaten. Myös Määrälammi ja Kuivajärvi ovat kirkasvetisiä ja hyvälaatuisia vesistöjä. Kuivajärven puolella on muutamia laajoja ruovikoita, jotka yhtyvät rannan lehtoihin, rantaniittyihin ja soistumiin. Niistä jokainen on arvokas biotooppi, eikä siellä tule tehdä sen enempää rantakuin vesikasvillisuuden tuntuja muokkauksia, kuten niittoja. Ruoppauksia ei tule tehdä ruovikoissa tai edes niiden reunamilla laisinkaan. Uinti, vene- ja laituripaikat tulee keskittää harkitusti ja mahdollisimman vähän luontoa muuttaen. Sen sijaan lahoppuita saa kaatua tai kaataa harkitusti vesistöön ja jättää niille sijoilleen. Niittoalueita tulee sijoittaa vain uimarannan, venerannan ja koirarannan sekä laituiden yhteyteen. Alueet tulee määritellä jatkosuunnittelussa.

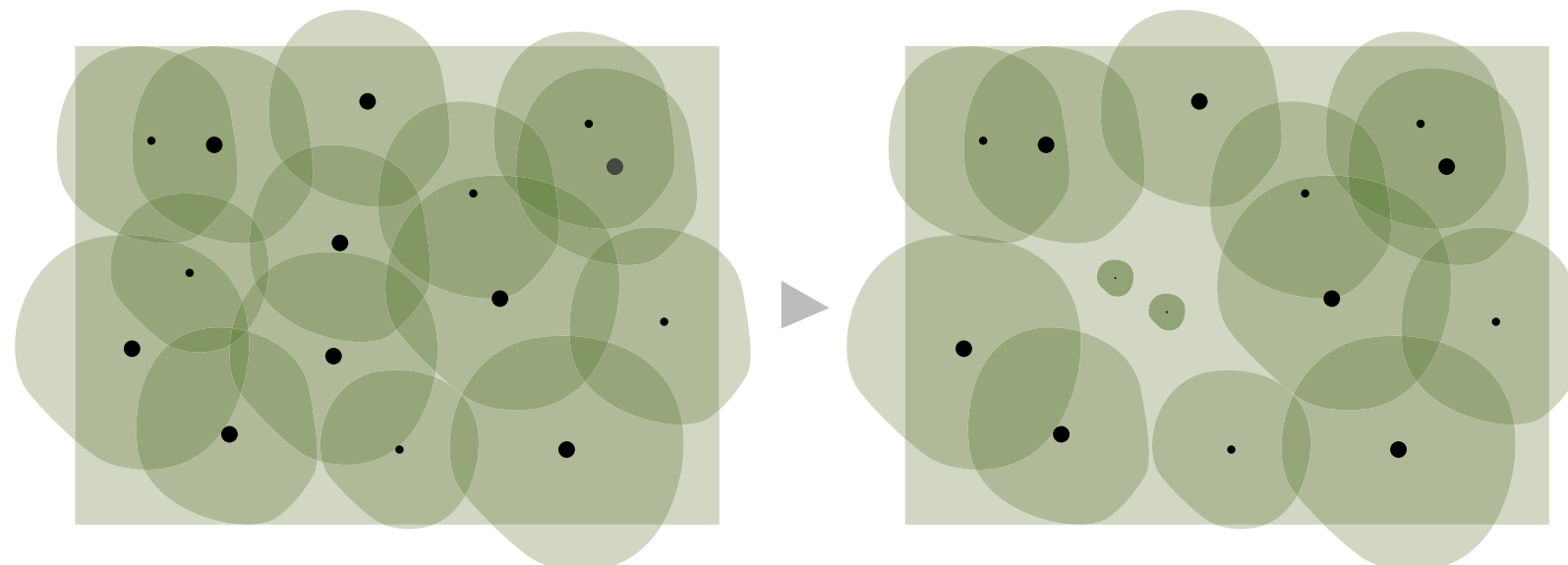
Kiinnostavat yksityiskohdat ja karismaattiset maisemapuut

Virkistysalueella olevat komeat yksittäiset maisemapuut tai maisemapuuryhmät voidaan raivata esiin poistamalla harkiten puustoa ja vesaikkoa. Raivauksessa tulee huomioida puuston uusiutumisen tarve. Raivauksen tavoitteena on se, että maisemapuun / puiden latvus erottuu paremmin edukseen. Luonnontilaisella alueella luonto on jo itsestään usein avannut maisemapuulle sen tarvitseman aukon. Tarvittaessa voidaan yksittäinen puu poistaa luonnontilaisen alueen maisemapuun alta. Raivattu puusto voidaan jättää lahoppuiksi sekä virkistysalueella että luonnontilaisella alueella. Hoidossa on huomioitava, että vanhat puut, kolopuut ja mahdolliset liito-oraville tärkeitä puut jätetään tämän toimenpiteen ulkopuolelle.

Tilallisuus kulkuväylien ympärillä

Valikoiduista kohdin maisematilaa voidaan avartaa kulkureittien lähistöllä, raivaamalla pensaikkoja ja vesaikkoa esim. 2-5 (10) metrin alueelta reitin molemmin puolin. On tärkeä muistaa myös pensaskerrostos tärkeys luonnon monimuotoisuuden lisäämisessä. Maisematilan avartamisen paikat tulisikin keskittää pääreittien varteen alueille, missä erityisien luontoarvojen määrä on muutenkin vähäisempi virkistyskäytön takia.

Puuston uudistamisen periaatteet

Puiden poiston tulee olla alueen virkistyskäyttöä ja luontoelämystä tukevaa sekä luontoarvot mahdollisimman hyvin huomioon ottavaa. Hakkuita tehtäessä huomioidaan myös mm. METSO-kriteerit täyttävät alueet, jotka olisi hyvä jättää hyvin kevyelle hoidolle. Tämä tarkoittaa käytännössä yksittäisten puiden tai pienien puuryhmien poimintahakkuuta tai äärimmäisen varovaista harvennusta jatkuvan kasvatuksen menetelmin. Pienaukkoja luomalla metsän ikärakennetta voidaan monipuolistaa erityisesti tasaikäisillä kuvioilla. Puiden poiskuljetuksessa olisi suositeltavaa käyttää hevosmetsuria, jolloin poistettavan puuston kuljetus jättäisi maastoon mahdollisimman vähän jälkiä. Poluilla joilla ei sallita polkupyöräilyä ei tulisi ajaa myöskään metsäkoneilla tai metsätöissä avustavilla mönkijöillä. Hakkuut sekä niiden toteutustapa ja aikataulu tulee arvioida paikan päällä luonnonsuojeluun erikoistuneen metsurin ja Tammelan ja Forssan kaavoittajan, metsien luontoarvoihin perehtyneen asiantuntijan ja ulkopuolisen asiantuntijan kanssa. Talviaikaisessa hakkuussa maan routaantuminen ja lumikerros suojaavat maanpintaa, ja vaurioita kasvillisuuteen voidaan täten minimoida. Harvennuksissa huomioidaan se, että koko alueelle tulee muodostua myös uusia kolopuita luonnostaan häviävien kolopuiden tilalle.

Vaaralliset puut kulkuväylien vierellä ja lahopuu

Alueella olevat vaaralliset lahopuut reittien vierellä katkaistaan turvalliselta korkeudelta pystypötkkelöksi. Latvus jätetään maahan lahoppuiksi. Muuten alueella olevat luontaisesti syntyneet lahopuut säilytetään sellaisenaan. Tämä koskee myös vesistöihin kaatuneita lahopuita.

Alueella lisätään lahopuuta katkomalla puustoa pystypötkkelöiksi niissä kohdin, joissa luontaista lahopuuta on vähän. Myrskytuhoissa paljastunut puun juurakko ja sen jättämä kuoppa ovat sellaisinaan tärkeitä kasvupohjia tukemaan monimuotoista metsää. Mikäli puita kaatuu

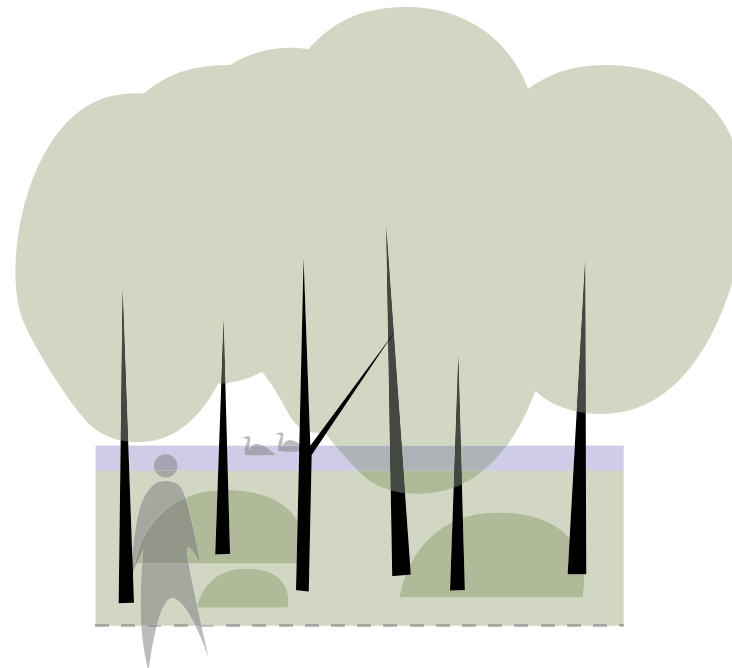
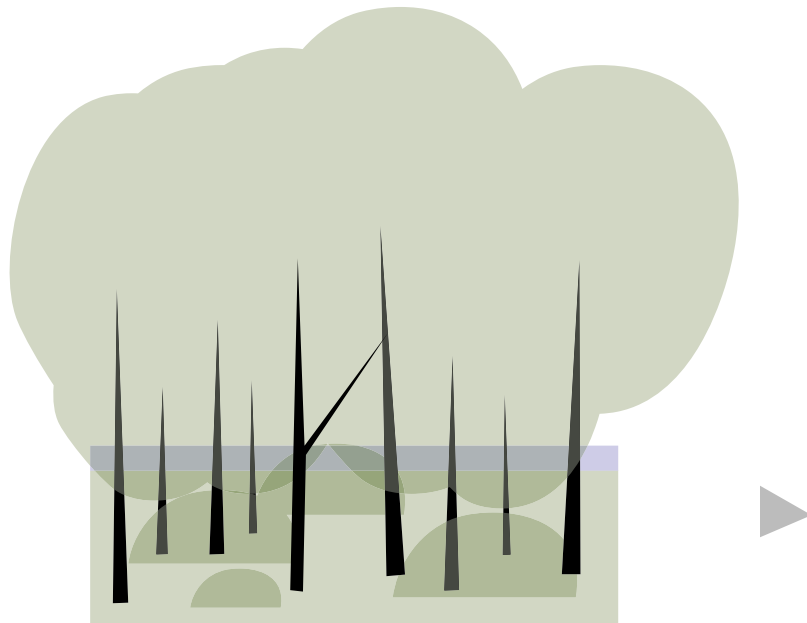

myös juurakot jätetään paikoilleen. Mikäli kaadetun puun oksisto on runsaudessaan liiaksi lähiympäristöään haittaava tai sulkeva, voidaan oksia karsia ja hakettaa tai kasata lahoaviksi risukasoiksi metsään. Lahopuun lisäyksessä huomioidaan kirjanpainajariski tarpeen mukaan. Lahopuuta voidaan lisätä myös vesistöihin kaatamalla rantapuustoa. Veteen kaatuneiden puiden latvukset toimivat vesieliöstölle monimuotoisuutta lisäävinä aiheina. Mikäli kansanpuistoon keskitetyillä virkistyspaikoilla olisi tarvetta osittaiselle, mutta tehokkaalle rajaukselle, lahoppuaita voi olla oiva vaihtoehto. Karsitut oksat ja muut vesakot ovat hyviä lahoppuaidan materiaaleja.

Kulumisen vähentäminen ja kulun ohjaus

Turhia polkuja, epävirallisia oikopolkuja ja muita kuluneita kohtia suojataan lisääeroosion ehkäisemiseksi. Kulunohjauksessa käytetään reittien varteen kuluneisiin kohtiin sijoitettuja maapuita tai esim. kuoritusta pienpuusta tehtyjä aitoja. Kuluneisiin kohtiin voidaan reittien läheisyyteen sijoittaa esim. sammalpiimämursketta, jolla alueen vihertymistä voidaan hieman nopeuttaa. Toinen vaihtoehto on esimerkiksi käpykate tai niittykylvös niillä alueilla, jonne se sopii. Siellä missä maasto on kulunut niin, että vanhojen mäntien juuret ovat paljastuneet suojaus tehdään lisäämällä juuristolle hiekkaa.

Maiseman tilallisuus ja näkymien avaus

Olemassa olevien näkymäaihioiden vahvistaminen:

Pensaikon, vesaikon, puiden alaoksien tai yksittäisten puiden poistoa voidaan tehdä hienovaraisesti näkymän avaamiseksi reitiltä mm. vesistöjä kohti. Tavoitteena on aina siivilöityvä, luonnollinen näkymä, jossa puut edelleen kehystävät katselijan näkymää, mutta toimenpiteiden ansiosta maisema avartuu. Tällainen toimenpide ei ole koskaan mekaaninen kaato, vaan vaatii metsänhoitajan visuaalista silmää sekä luontoarvojen ymmärrystä. Näkymän avaamistoimenpiteet tulee aina suunnitella paikan päällä siten, että toimenpiteiden vaikuttavuutta tarkastellaan useaan kertaan ja useasta suunnasta, jotta näkymästä ei tule liian avoin tai epäluonnollisen näköinen. Optimaalinen tilanne on, jos työn voi suorittaa kaksi henkilöä, jolloin toinen valvoo työtä ja toinen suorittaa raivausta. Näkymän avaus tulisi tehdä silloin, kuin puissa on lehdet, mutta huomioiden lintujen pesimäaika, eli käytännössä loppukesästä/alkusyksystä. Näkymän avaamisessa huomioidaan, että säästetään mahdolliset kolopuut tai muut luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat puut kuten raita ja haapa. Kaadetut puut jätetään paikalle maapuuksi lahoamaan (oksia karsitaan tarpeen mukaan, jottei näkymä peity) tai ne voidaan sijoittaa muualle alueelle reittien varteen ohjaamaan kulkua. Metsän näkymien avauksien suhteen on hyvä pitää mielessä, että niiden tulisi olla poikkeuksellisia yllätyksiä tai kauniita näkymiä kulkijoille, ja että niiden äärelle halutaan yleensä pysähtyä levähtämään

Kansanpuiston virkistyskäytön kohdennetut kehityssuunnitelmat

Saaren kansanpuistossa on vanhoja, luonnonmuotojen ansiosta jopa poikkeuksellisen hienoja virkistyskohteita, kuten sen monet uimarannat ja amfiteatteri. Näistä useimmat ovat keskittyneet lähelle kansanpuiston pääasiallista sisäänkäyntiä ja osoittavat pitkään jatkuneesta käytöstä aiheutuneita kuluman merkkejä. Myös lievää metsittymistä ja vieraslaji lupiinin alkavaa leviämistä on havaittavissa. Pääsisäänkäynnin lähiympäristössä ilmenee myös autolla ajon aiheuttamia vaurioita, mikä tarvitsee jatkosuunnittelua.

Samalla kuin pääsisäänkäynnin alue on selvästi ruuhkainen, suurilla metsäalueilla Raanpäässä virkistyskohteita on vähän ja harjujen alueella ei laisinkaan, jos polkuja ei huomioida. Suupäänharjulla on monta potentiaalista pienkohdetta, jotka täydentävät mainiosti koko kansanpuiston kiertävää retkeilyä ja tarjoavat houkuttelevamman vaihtoehtoisen kulkusuunnan pääsisäänkäynnin parkkialueelta käsin etenkin heille, jotka kaipaavat ulkoiluunsa hiljaista luonnonympäristöä. On kuitenkin tärkeää muistaa, että vaikka olemassa olevien virkistyskohteiden profilia ja palvelutasoa voidaan kohentaa ja uusia kohteita kehittää, niin Saaren kansanpuiston virkistystarjonnan varsinainen erottautumistekijä ja kilpailuetu syntyy luontoympäristön erityispiirteiden huomioimisesta, kunnioittavasta kohtelusta ja hyödyntämisestä.

Virkistyskäytön kohdealueet kartalla 19

Männikön hiekkaranta, kansanpuistoon saapuminen ja välinevesiurheilun ranta 20

Saaren maisemapuisto ja leiriytyminen 21

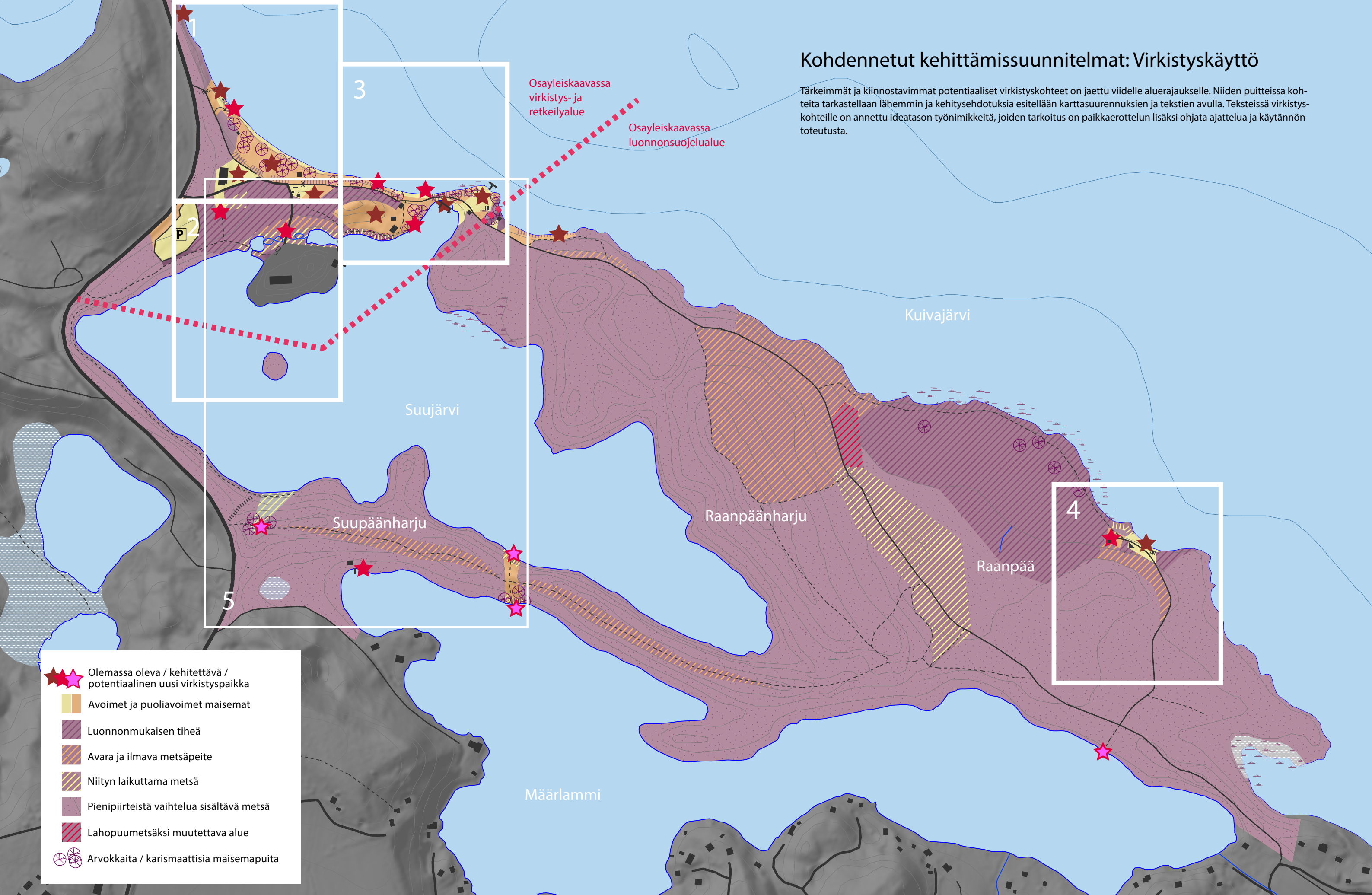
Rantatie, hyppytornin ranta, retkiniemi ja kesäteatteri 22

Laavun ranta, nuotiopaikat ja majoittuminen 23

Tukkiuoman poukammat, salainen uimalahti, harjun näköalapaikka ja kuntoiluranta 24

Kohdennetut kehittämissuunnitelmat: Virkistyskäyttö

Tärkeimmät ja kiinnostavimmat potentiaaliset virkistyskohteet on jaettu viidelle aluerajaukselle. Niiden puitteissa kohteita tarkastellaan lähemmin ja kehitysehdotuksia esitellään karttasuurennuksien ja tekstien avulla. Teksteissä virkistyskohteille on annettu ideatason työnimikkeitä, joiden tarkoitus on paikkaerottelun lisäksi ohjata ajattelua ja käytännön toteutusta.

KOHDENNUSALUE 1

Männikön hiekkaranta, kansanpuistoon saapuminen ja välinevesiurheilun ranta

1. Pääportilta saavuttaessa on syytä kiinnittää huomiota edessä avautuvaan maisemaan: Mitä kohden kävellään? Vanhat männyt, hiekkaranta ja järvimaisema ovat kansanpuiston etuosan arvokkaimmat aiheet. Näitä elementtejä tulee kohentaa ja selkeyttää sekä niiden jatkuvuutta tulee vaalia.

2. Uimarannan yleisilmeessä suositaan ensisijaisesti mäntyä, jonka moni-ikäisyydestä huolehditaan valikoitujen taimien hoidolla ja vanhojen yksilöiden suojelulla. Kuuset, lehtipuut ja ränsistyneet katajat poistetaan pääasialliselta ranta-alueelta, jotta metsittynyt ranta avartuu. Kuitenkin kapea kasvillisuusvyöhyke rannan ja tien välissä saa säilyä tiheämpänä ja tarvittaessa monilajisempänä, mutta tämä vyöhyke ei saa sulkea järvinäkymiä. Siirtymistä mäntyvaltaisuuuteen edistetään.

Hiekkarannan kulunutta ja metsittynyttä ilmettä kohennetaan lisäämällä hiekkaa tasaisesti, mutta etenkin juurakkoisille alueille, tien ja järven välille. Hiekka on luonteva pintamateriaali ja sitä tulee olla kattavasti tällä arvokkaalla uimarannalla.

Uimarannalle toteutetaan muutamia puisia auringonotto ja -istuskelulavoja.

3. Uimaranta eristetään kokonaan autoilulta. Eristys toteutetaan mahdollisimman huomaamattomasti tien rannan puoleiselle vierustalle siirtolohkareilla.

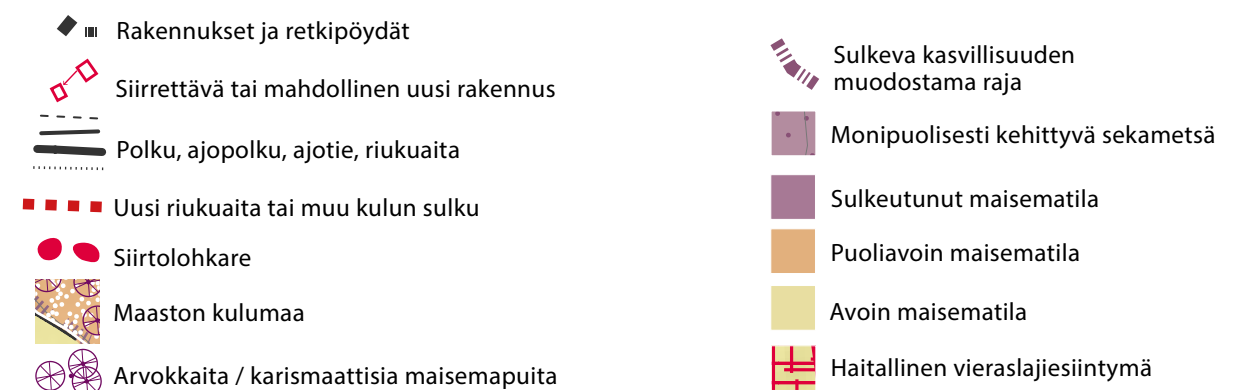
4. Nykyinen uimakoppi siirretään näkyvämmälle paikalle. Sen luoteispuoleinen metsittynyt ranta muokataan nykyistä viihtyisämmäksi koirarannaksi. Pääuimaranta erotetaan koira- ja välinevesiurheilurannasta uudella riukuaidalla ja kasvillisuudella.

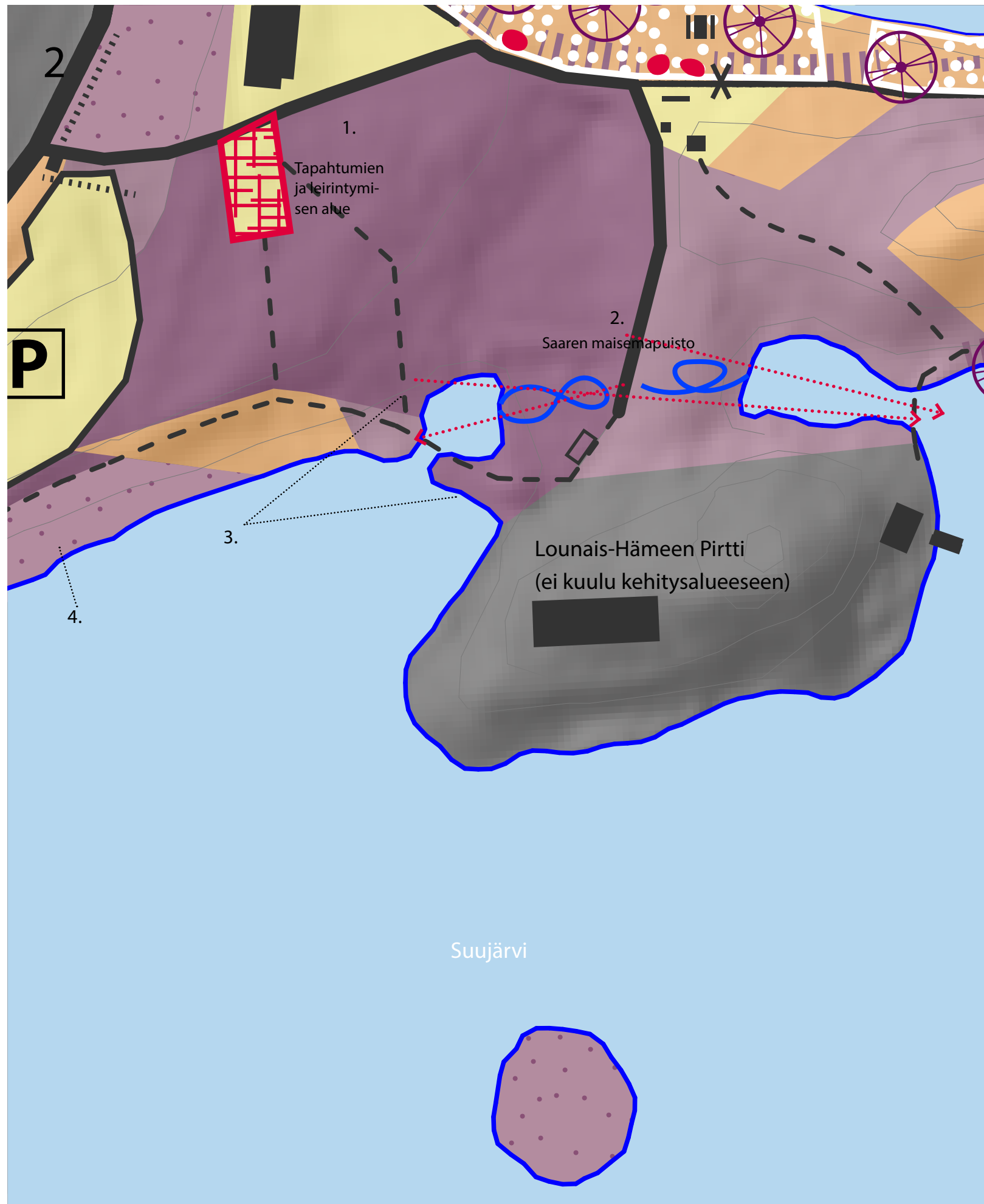
5. Kevyiden vesiurheiluvälineiden kuten kajakkien, SUP- ja purjelautojen huoltoliikenne ohjataan vanhaa tienpohjaa pitkin jollarannan naapuriin, nykyisen koirarannan paikalle. Tutkitaan mahdollisuuksia toteuttaa kääntöpaikka tien päähän, muokata loivennettu ajoluiska tieltä rantaan tai ohjeistaa välineiden kanto parkkipaikalta, päätien toiselta puolelta, alas rantaan välinevesiurheilun kohdalta. Vaihtoehtoisesti autoilijoita ohjeistetaan jo portilla kantamaan vesiurheiluvälineet pysäköintialueelta tai kahvilan pihalta. Vuokrattavaa säilytystilaa tarjoava kontti tms. kevytrakenne välinevesiurheilurannan yhteydessä vähentäisi urheiluvälineiden kuljetustarvetta.

6. Jollarannan pienrakennus siirretään metsänrajaan. Uusi rakennuspaikka muodostaa tilanjakajan erityyppisten toiminta-alueiden välille. Rantaan voidaan sijoittaa melojille ja jollaharrastajille kevyt laituri, jolloin harrastuskausi pitenee.

7. Alueen pohjoisosassa pienveneiden säilytysalue säilyy kuten ennenkin.

8. Rantaa vasten olevat metsäalueet säilytetään tiheinä, monilajisina ja -ikäisinä.

KOHDENNUSALUE 2

Saaren maisemapuisto ja leiriytyminen

1. Kahvilarakennuksen vieressä, tien toisella puolen avautuva tapahtuma-aukio sopii pienimuotoisen leiriytymisen alueeksi. Aukiolta poistetaan puiden taimet ja etenkin vieraslaji lupiin orastava esiintymä. Aluetta voidaan laajentaa metsäiselle tasangolle lännen suuntaan, mutta ympärille jätetään tiheää metsää. Leiriytymisalue rajataan selvästi.

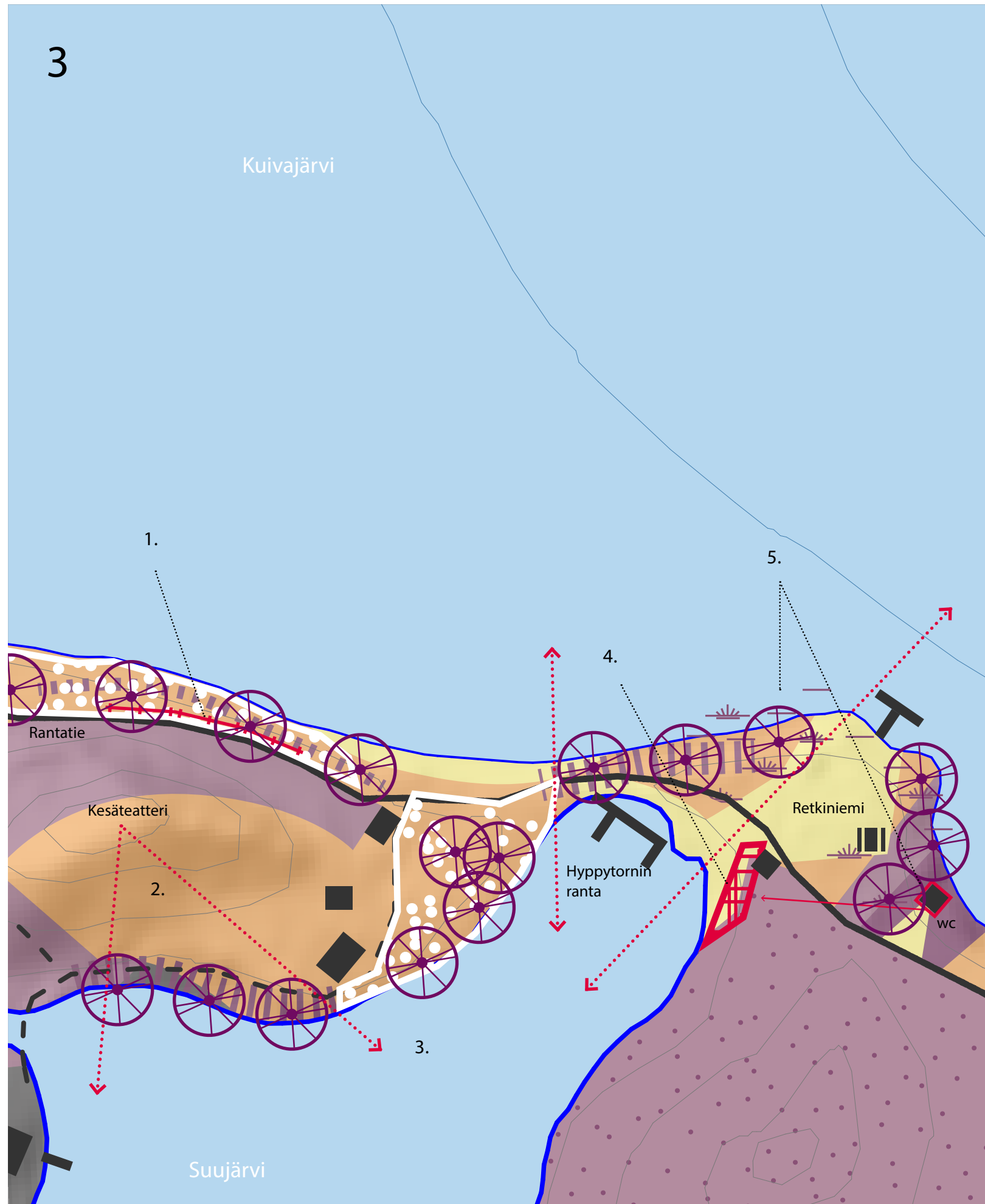
2.–3. Kulttuurihistoriallista Saaren kartanon maisemapuistoa nostetaan esiin. Alue on maisema-arkkitehtoninen taideteos, jonka kokonaisuutta selkeytetään. Pääasialliset ihailupaikat ovat aluetta lävistävä tie keskellä, rinteestä tulevalta polulta avautuva näkymä ja kummassakin päädyssä olevat sillat. Maisemakokonaisuuksien tulee avautua niiltä käsin ja niiden välillä. Taustametsä pohjoisrinteen puolella säilyy metsäisempänä ja saa vaihettua tihtyvästi ylärintettä kohden. Tapahtuma-aukion / leirintäalueen tai parkkialueen ja maisemapuiston välille ei sallita avautuvia näkymiä laisinkaan. Sillat sitä vastoin ovat maiseman helmiä, joten niiden on aiheellista näkyä moneen suuntaan. Lampien väliselle tielle ja rinteelle nousevalle polulle rakennetaan penkkejä maisema ihailuun. Alueella oleva jätepiste suunnitellaan ja sijoitetaan uudelleen.

4. Maisemapuistoa ympäröivillä alueilla rantametsikkö saa kehittyä monilajisena ja rehevänä.

- ◆ ■ Rakennukset ja retkipöydät
- ~ Puro tai avattu uoma
- Polku, ajopolku, ajotie, riukuaita
- ... Tärkeä, vahvistettava näkymälinja
- Siirtolohkare
- Maaston kulumaa
- ⊗ Arvokkaita / karismaattisia maisemapuita

- ~ Sulkeva kasvillisuuden muodostama raja
- Monipuolisesti kehittynyt sekametsä
- Sulkeutunut maisematila
- Puoliavoin maisematila
- Avoin maisematila
- Haitallinen vieraslajiesiintymä

KOHDENNUSALUE 3

Rantatie, hyppytorin ranta, retkiniemi
ja kesäteatteri

1. Rantatien arvo syntyy vieressä avautuvasta, esteettömästä järvimaisemasta, mikä tulisi säilyttää jatkossakin avoimena ja puustoltaan mäntyisenä. Rantatörmä on kuitenkin kulunut sekä luonnonvoimien, että vierailijoiden myötä, mitä kasvillisuuden puute edesauttaa. Tien viereen rannan puoleiselle sivulle toteutetaan matala puuaidanne, joka toimii samalla yhtenäisenä ja kiinteänä maisemapenkkinä sekä kulun rajaajana. Kulunohjauksen lisäksi rantatörmälle kannattaa sijoittaa myös vähäeleinen informaatiokyltti eroosion vähentämiseksi. Alueelle istutetaan kuntaa ja käytetään käpykatetta eroosion ehkäisemiseksi.

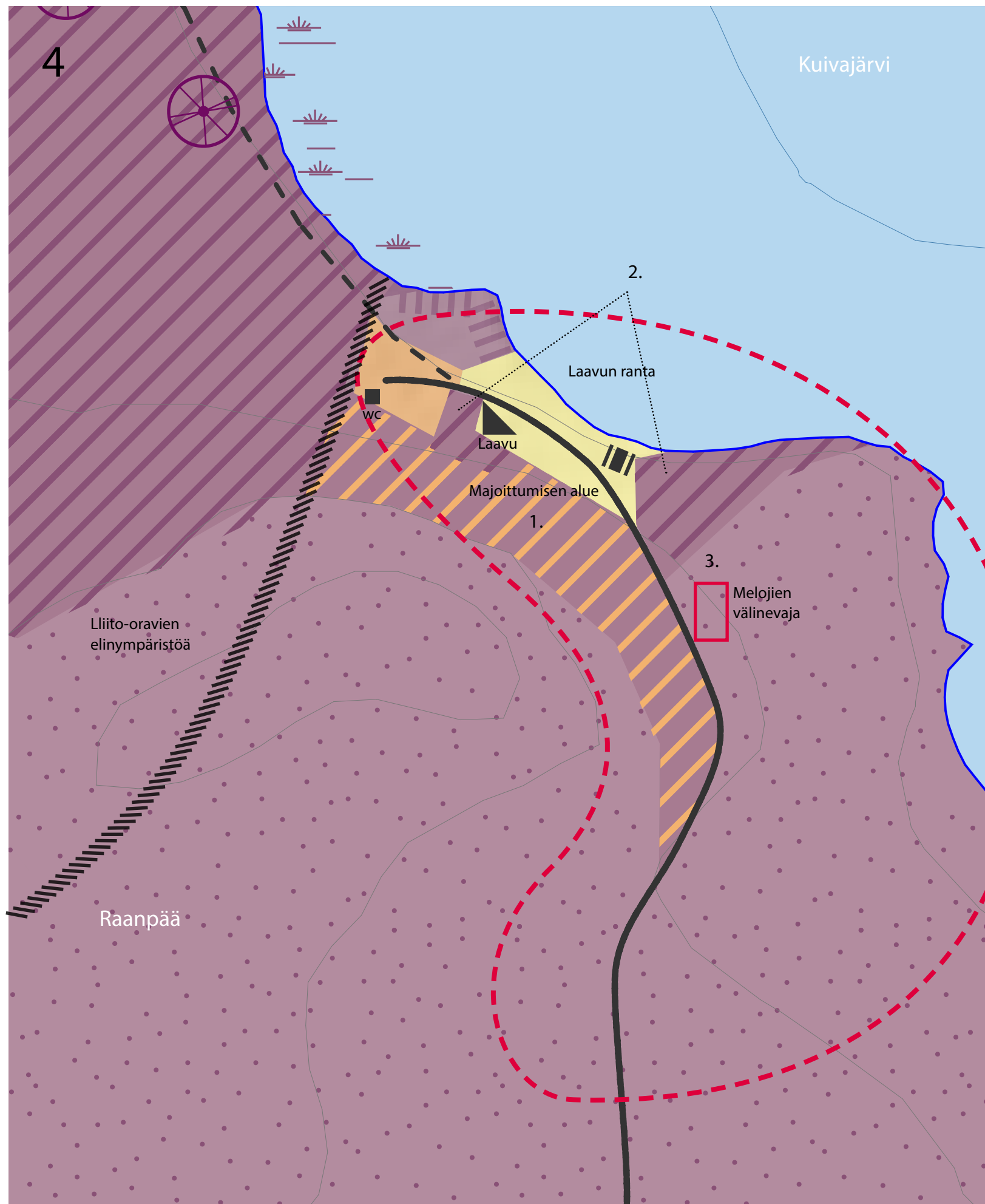
2. Kesäteatterin rannalla on taipumus pusikoitua. Rannan kasvillisuus tulee inventoida jatkotyönä. Perinteikäs paikka on arvokas ja palvelee vastaisuudessa suurten tapahtumien yhtenä pääasiallisena näyttämönä. Sen järvinäköalaa ei tule päästää umpeutumaan, vaikka rantaan saakin nousta mm. yksittäisiä tervaleppiä mäntyjen lisäksi. Rantaviivalta valitaan edustavimmat maisemapuut, jotka saavat varttua vanhoiksi ja muu taimikko poistetaan sekä pidetään jatkossa matalana. Täällä puulajisto voi olla sekalaista. Kesäteatterin aluetta pohjois- ja itäpuolella rajaavat metsävyöhykkeet on tärkeä pitää tiiviin eristävinä. Vanha puusto tulee säilyttää.

3.–4. Suujärven hyppytorin rannan sivualueet kaipaavat kunnostusta. Länsipuolella ranta-alue komeiden mäntyjen alla maa on kärsinyt laajasti eroosiosta. Ranta saisi kasvittaa lisää, mutta huomioden, että se on osa kesäteatterin arvokasta maisemakokonaisuutta. Lahdelman vastakkaisella puolella ranta on nurmikkoinen ja siellä on aggressiivisesti leviävän vieraslajin, lupiinin, esiintymä. Lupiini tulee poistaa kokonaan ja varmistaa, ettei se leviä enempää. Mikäli lupiinia ei kitketä, voidaan se eliminoida säännöllisellä ja pitkäjänteisellä ruohonleikkurijolla ja varmistaa, ettei siemenkotia kehity. Mikäli hyppytorin rannan käyttökapasiteettia tulisi myöhemmin tarve lisätä, voidaan laajennusta tehdä itäpuolen sivun iltaurinkoisen nurmialueen yhteyteen.

5. Retkiniemen molemmin puolin on arvokkaat tervaleppäalueet kolopuineen. Kolopuut tulee säilyttää ja turvata uusien kolopuiden tulo alueelle. Rantapuusto voi silti olla puoliavointa. Hoitoa jatketaan suosien etupäässä tervaleppää, poistaen männyn ja kuusen taimet kokonaan. Tärkeintä alueen hoidossa on puuston moni-ikäisen jatkuvuuden säilymisestä huolehtiminen. Rantaveden ruovikkoa ei saa rajoittaa muutoin kuin venelaiturin välittömässä ympäristössä. Alueelle annetaan muodostua lahoppua sen eri muodoissaan. Kankaan lävistävät näkymälinjat ovat arvokkaita, sillä esimerkiksi Suujärven vastakkaiselta puolelta avautuville maisemapaikoilta on poikkeuksellista nähdä kaksi vesistöä peräjäkeen. Rantapusikossa sijaitseva käymälä siirretään huoltorakennuksen läheisyyteen. Avoimempi sijoituspaikka ohjaa siistiin ja asianmukaiseen käyttöön sekä parantaa yleistä turvallisuutta. Samalla rannan luonto saa kehittyä yhtenäisenä alueena.

- Polku, ajopolku, ajotie, riukuaita
- Rakennukset, laiturit, retkipöydät
- Siirrettävä / uusi rakennus tai muu rakenne
- Tärkeä näkymälinja / vahvistettava maisemanavaus
- Maaston kulumaa
- Arvokkaita / karismaattisia maisemapuita

- Pienipiirteistä vaihtelua sisältävä metsä
- Sulkeva kasvillisuuden muodostama raja
- Sulkeutunut ja puolisolkeutunut maisematila
- Puoliavoin ja avoin maisematila
- haitallinen vieraslajiesiintymä
- Ruovikko / kosteikko / rantaniitty

KOHDENNUSALUE 4

Laavun ranta, nuotiopaikat ja majoittuminen

Laavun ranta Raanpään koillispuolella tarjoaa metsäisen, hyvin varustellun ja säännöllisesti huolletun tukikohdan niille, jotka kaipaavat luonnonläheistä ja rauhallista virkistyspaikkaa retkeilyn lomassa. Luonnon hiekkaranta, kaksi nuotiopaikkaa, laavu, retkipöydät, infotaulu, roska-astia ja kuivakäymälä palvelevat erityisesti metsäretkeilyä, kalastusta ja retkimelontaa harrastavia vierailijoita. Vaikka kartalle on hahmoteltu retkialueen mahdollisen käyttökapasiteetin kasvattamisen aluerajaus, niin mikäli kohdetta jatkokehitetään, tulee sen rauhaista ja luonnonmukainen vaikutelma säilyttää. Lännen ja luoteen puolella levittäytyviä liito-oravien elinympäristöä ja lehdon sekä ruovikon ekosysteemejä ei saa missään tapauksessa häiritä.

1. Aluetta täydennetään pienimuotoisella telтта- ja riippumattopaikalla laavun eteläpuolella.

2. Retkialueen kummallakin sivulla sekä majoittumisen alueen ja laavun välissä metsä tulisi pitää tiheänä, mikä säilyttää paikan tunnelman intiiminä, rajaa virkistysalueen käyttöä ja säästää näin muuta luontoa turhalta kulumiselta. Alueen taustametsä saa hengittää ja vaiheittua puoliavoimesta kohti tihenevää. Rannasta avautuu näkymiä puiden lomitse syvemmälle taustametsään. Myös tienvierusta saa olla puoliavointa. Mikäli tulevaisuudessa tulisi aiheutta kasvattaa tämän retkipaikan kapasiteettia, asteittainen ja harkittu laajentaminen on tutkittava myöhemmin.

3. Alueelle kannattaisi harkita myös melontatoiminnan tukemista varaamalla paikka reilun merikontin kokoiselle välinevajalle, joka tarjoaa tukikohdan joko yritystoiminnalle tai yleisön vuokrasäilytykselle. Sopiva sijainti on ajopolun varrella, etäällä rannasta, jotta se ei turmele luonnonvaltaisen retkipaikan tunnelmaa. Huoltotieyhteys on tarpeen.

WSU

Jatkotoimenpiteet

Saaren kansanpuiston hoito- ja käyttösuunnitelman päivitys

- alueen käytösäännöt
- palveluvarustesuunnitelmat ja toteutus
- eroosiosuojauksen suunnittelu ja toteutus
- reitti/opastesuunnittelu ja toteutus
- luonto ja metsänhoito -suunnitelma osayleiskaavassa esitetyille luonnonsuojelualueelle
- kunnossapitoluokituksen määrittäminen osayleiskaavan retkeily- ja ulkoilualueille

V S U